

— Eg roynni at sigla millum skerini

Orð og myndir
Dagný Joensen

Innflutningurin av rúsdrekka hevur sett met!

Bileggið rúsdrekka í góðari tíð!

Eyka flogfør verða sett í rutu til Føroyar!

11. desember 1982

Hetta eru tíðindastubbar sum dagliga eru at hoyra í døgnum áðrenn jólahátíðina, tí fólk gera seg tilreiðar at halda jólafri. Tað er ein kærkomin avbróting í myrku og illsligu árstíðini.

Ikki øll fólk hava tað eins hugnaligt av tí váta slagnum, sum tey nú bileggja og ivaleyst er mangur sorgarleikur fari fram, tað jólahátíðin er av, og vit aftur hasta til arbeiðis og vanliga gerandisdag.

Jóhannes Alvheygg, blákrósskrivari er ein teirra, sum best vit um fyrbrigðið, at meðaljan hevur eina baksiðu, sum ikki so væl hóskar at halda upp fyri medmenniskjum okkara.

— Talið av fólki, sum eru niðrurindirkin av alkoholmisnýtslu er munandi vaksið seinastu árin, sigur Jóhannes Alvheygg og skoytir uppi, at hetta serliga er komið eftir at feroyingja fóru undir at bryggja øl her á landi.

Fólk hava áður fingið somu mongd av rúsdrekka og øi?

— Tað er rætt, men tað var biðitíðin longri, og fólk fingu ikki fatur á hesum soleiðis í skundi. Summi gloyvdu helst at bileggja sær øl og rúsdrekka úr Danmark, og so gingu átið nakrir dagar við tí.

Nú drekka fólk øl, meðan tey biða eftir rúsdrekka sendingini.

Sosialurin vitandi inn á golvíð í Blákróssstovuni, sum Jóhannes Alvheygg er dagligur leiðari av.

Uppgava hansara er at venta fólki hjálp og stuðul, sum eru niðrurindirkin av rúsdrekka misnýtslu.

Við síðuna av hesum arbeiði er sála av brúktum klæðum í Blákróssstovuni, og fólk í hópatali leita higar, at keypa okkurt brúkt plagg, og tí nýtist ikki at vera alkoholikari, fyrri at vitja í Blákróssstovuni.

Hvi selur tú brúkt klæði?

— Tá eg í 1977 gjørdist blákrósskrivari burturav, umhugsaði eg, hvussu best bar til at koma í samband við fólk, sum høvdu mína hjálp fyrri neyðini, sigur Alvheygg.

Um eg skuldi geva teimum antabus í heimi teirra, so fór hetta at verða ov sjónligt fyrri øðrum, og um eg gjørdi tað í mínum egna heimi, so vildi tað siga tað sama.

— Eg fekk tá hugskotið at stovna handil við brúktum

klæðum, tí tá hava fólk mæguleika at koma til mín í øðrum erindum eisini.

Lært at eygleiða, hoyra og meta

Tað eru helst ikki tey niðrurindirkin, sum koma at leita teg upp?

— Nei, soleiðis er. Eg kenni tó so nøgv fólk, og havi av royndum lært at eygleiða, hoyra og gera mær metingar um tey, sum hava mína hjálp fyrri neyðini.

Eisini eru nøgv fólk sum kenna meg. Tey vita um fólk sum eru í trongstöðu og heita á meg um at hjálpa.

Eru fólk meira bundin av rúsdrekka í dag enn áður?

— Tað nýðist eg tíverri at viðganga.

Tíðirnar eru broyttar og við teimum eisini viðurskiptini millum fólk. Serliga ungfolk hava fingið drikkjuvanar. Tey duga ikki at vera saman utan at drekka øl og rúsdrekka. Hetta er ein síður, sum hevur við sær, at ungfolk eru ótrygg, um tey ikki sliva seg av við eini kenning. Tey duga ikki at tosa saman og vera opin fyrri hvørjum øðrum á naturligan hátt.

Annar samfelagsbólkur eru hjún, sum ikki koma so nøgv at millum onnur fólk. Tey fara ikki í klubbar ella samkomuhúsin eila aðra staðni har fólk hittast. Hesi sita heima og hugsa sær við einum glasi, sum mangan gerast fleiri og so nøgv, at tey verða bundin av alkoholi.

Hesin bólkur er tíverri serliga torførur at hjálpa, tí eingin veit um trupulleikar teirra. Sjálv fjala tey tað fyrri umheiminum so leingi sum gjørligt.

Eru summi meira utsett fyrri at gerast alkoholis misnýttarar enn onnur?

— Tað er í hvussu so er ikki bert tosti, sum ger fólk til alkoholis misnýttarar. Oftast er tað okkurt í gerandisdegnum, sum ikki er í lagi. Hetta verður ofta til, at fólk ugga seg við at fáa sær ein lítlan, so trupulleikarnir fyrri eina stund kunnu skugvast til viks.

— Sum vituligt er, so kann eingin drekka seg burturur trupulleikum, og tí koma fólk í trongstöðu á annan hátt, um tey ikki megna at sleppa sær burturur misnýtsluni.

Tað er so vanligt, at sálárliga og búskaparliga stóðan rillar, ta fólk fara at drekka. Hertil kemur, at kona og

born — um tað er maðurin sum drekkur, fara heimanífrá. Tá heldur ein alkohol misnýttari, at so kann alt gera tað sama, og hann fær frið at drekka so mikið sum hann vil.

Av hesum standast síðan trupulleikar á arbeiðsplassinum, tí ein maður í slíkari stöðu ikki er førur fyrri at rekja arbeiði sitt. Seinasta loysnin er, um maðurin ikki skal missa arbeiðið, at hann av stjóranum fær alagt at fara í viðgerð hjá mær á Blákróssstovuni, og um hann ikki fylgir viðgerðini upp, so verður hann arbeiðsleysur.

Orsøkin ein onnur

— Tá eitt fólk er komið so langt, er tað oftast ógvuliga einsamalt. Um konan er farin heimanífrá, er fyrsta uppgáva mín, at kanna, um tað ber til at fáa hjúnni saman aftur. Ír eydnar við mær, so fái eg mann og konu at tosa saman og vit rovna í felag at finna fram til, hvat veruliga bagir teirra millum.

— Mangan er tað soleiðis, at annar parturin drekkur, tí alkoholis misnýtslan við arunum hevur brotið niður samiv teirra. Tá t.d. maðurin bara drekkur og letur familjuna og alt annað fara framvið, so missir konan huga og gerst óglad og kenslurnar kólna.

Um ein megna at koma saman aftur, er mæguleiki fyrri at tey koma sær burturur trupulleikum, og at viðgerðin hjá mær evnast. Um hetta ikki gengur, so rovni eg at skaffa fólkið inn í onkran felagskap eila at finna onkran annan, hann kann fáa samband við.

— Tað er tíverri eisini konufólk, sum gerast alkoholis misnýttarar, og tí er tað hent bæði eina og tvær ferðir, at fólk eru komnir saman av minum aðum, sigur Alvheygg og brosar.

Tað hendir eisini meira enn so, at tvey fólk á henda hátt koma sær burturur alkoholis misnýtslu, og at tey frameltir líva og virka saman.

Blákróssstovan í Havn er einasta viðtalaustað í Føroyum. Fólk á bygð hava helst eisini somu trupulleikar. Hvussu við teimum?

— Eg eri eisini ferðandi í alkoholspurningum, og havi viðskiftafólk á bygð. Hetta verður gjørt á tann hátt, at eg tryggj mær eitt fólk á bygð, sum eg kann lita á, sum kann geva antabus um

neyðugt. Um sjúklingur á bygð góðtekur personin, so fær hann hjálp í heimbygdini.

Stovna alkoholheim

Blákróssstovan hevur nú til hús í egnum helum, og seinasta nýggja innan felagskapin er, at teir nú fara undir at stovna alkoholiheim, har rum verður fyrri fimm sjúklingum í býrjanini, sum verður tikið í nýtslu til vars.

Hvussu skal alkoholiheimið virka?

— Hetta er nakað, sum sjálvsagt ikki kann gerast utan læknahjálpa. Tað vil siga, at fólk fyrst verða innlögð á psykiatrisk deild á Landssjúkrahúsinum. Tá hetta umhvørvið ikki er tað besta, um sjúklingurin skal koma sær viðari, so verður hann í næstu alugu biðaður plass á alkoholiheiminum.

Her skal sjúklingurin so rovna at koma sær á fótur aftur millum hospitalis-

viðgerð og lívið uttanfyri umhvørvið, har hann áður ferðaðist. Hann kann eisini byrja at arbeiða aftur, áðrenn hann fer heimaftur at bugva.

— Trupulleikin er ofta tann, at fólk sum hava nýtt alkoholi at stuðla seg við, i samveru við onnur fólk, oftast eru soleiðis fyrri, at teir ikki tora at tosa við fólk, ta teir eru edruir.

Uppihald á alkoholiheiminum verður frá einum manaða upp til fimm manaðir. — Ait eftir hvussu fólk eru fyrri.

Hvussu skulu vit fyrrihalda okkum móti fólki, sum taka antabus?

— Fyrst og fremst eigur tú ikki at biðja fólki sum tekur antabus annað enn sodavatn, kaffi ella te. Harnæst eigur tú at eygleiða og lurta eftir, hvat t.d. hjún siga, ta biðað verður rúsdrekka.

— Tað er greitt, at sigur ein maður, id vanliga dæmar ein lítlan, nei takk, so er tað tí

hann móguliga tekur antabus.

— Lurta eisini eftir konuni, tí um hon sigur «Vit skulu bert hava ein kaffimunn», eila nakað líkandi, so er tað helst tí hon stuðlar mannin. Hon sigur helst ikki hvassliga, sum hon annars er von, eitt nu «Nú drekkur tú ikki!», og tað er tí tey eru samd um at fáa greiði á alkoholis misnýtsluni.

Hvussu megna tú dagliga at hava við slíkar trupulleikar at gera?

Nu eri eg so væi fyrri, at eg í veggugávu havi fingið góðsligt sinnalag og tí altið finni ein giotta í tí eg havi við at gera.

Jóhannes Alvheygg situr hussunnarsamur eina løtu og sigur síðani: — Eg rovni at sigla millum skerini, tað kann vera stressandi og motumikið av og á, men oftast skemtiligt og ahugavert, tí tað hevur við menniskju at gera, sum eg tegin vil hjálpa.

Jóhannes Alvheygg: — Antabus viðgerðin er soleiðis háttad, at tú ongantið verður lektur. Nakað í persónleikanum er niðurbrotið, sum ikki fæst aftur.

Alvheygg er her avmyndaður í klæðnahandlinum, har ung og eldri koma at keypa klæði. Tú nýtist ikki at vera alkoholis misnýttari fyrri at vitja í Blákróssstovuni